

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.
Katedra obchodního práva PF UK

Posudek k diplomové práci Barbory Nedvědové na téma „Rozdělení zisku a jiných vlastních zdrojů v kapitálové obchodní společnosti“

Rozsah práce: 84 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 15. března 2019

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka zvolila tradiční téma. Na aktuálnosti mu nicméně dodává nové civilní právo a projednáváný návrh jeho novelizace, jakož i průběžný vývoj doktrinního i judikatorního nazírání na stěžejní otázky, které v souvislosti s ním vyvstávají. Pokládám za vhodné a potřebné tento vývoj odborně podchycovat a zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako středně náročné. Pojí se k němu sice slušný okruh odborných pramenů. Ty však nenabízejí jednotné řešení a samy v čase podléhají vývoji. Některá nedávná soudní rozhodnutí, o nichž diplomantka v práci pojednala, dostupné prameny ještě ani nereflektují. Přinejmenším v části matérie se tak diplomantka musela spolehnout na vlastní rešerše, úvahy a analýzy. Zvládnutí tématu se také neobejde bez potřebného přesahu do souvislostí účetních a daňových, obecně ekonomických, ale i obligačně právních. Část práce si vyžádala zpracovat i několik pramenů zahraničních, což dále zvyšovalo nároky na její přípravu.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomantka si vytkla cíl komplexně zpracovat právní úpravu zvoleného tématu, poukázat na její nedostatky a nabídnout řešení přetrvávajících výkladových nejasností, které se s ní pojí. Domnívám se, že tohoto cíle převážně dosahuje. Konkrétně viz zvláště níže ad E.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předloženého díla je evidentní. Nepochybuji o tom, že je výsledkem diplomantčiny samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Struktura práce je vystavěna srozumitelně a přehledně. Snad jen úvod diplomantka pojímá spíše jako úvod k tématu než k práci samotné; cíle a metody své práce v něm nastiňuje spíše okrajově, v posledním odstavci. V některých kapitolách si také nejsem jist strukturou jejich číslování. Počátek kapitoly 1. kupříkladu zahrnuje několik odstavců textu, teprve za nimiž následuje nadpis podkapitoly označený číslem 1.1. K jaké (co do úrovně číslování odpovídající) podkapitole tedy přiřadit předchozí text? 1.0.?

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Okruh použitých pramenů je obsáhlý a mapuje snad všechny dostupné tuzemské zdroje k tématu práce, včetně děl, která se váží ještě k úpravě účinné před 1. lednem 2014. Na některých místech snad jen diplomantka mohla s použitým zdrojem pracovat důsledněji. V práci kupříkladu zohlednila loňskou stať prof. Dědiče a Dr. Šuka k příplatkům do vlastního kapitálu v akciové společnosti. Současně nicméně na str. 28 bez dalšího konstatuje, že zvláštní druhy akcií nelze vytvářet přidáváním zvláštních povinností. Posun v nazírání na použitelnost časového testu šesti měsíců v poměrech nového práva diplomantka demonstruje odkazem na pasáž Dr. Kuhna

z druhého vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích z nakladatelství C. H. Beck z roku 2017, pomíjí však stanoviska jiných členů autorského kolektivu, která se v tomto komentáři objevují na jiných místech a která postoj jeho autorů přece jen částečně znejasňují. Oceňuji rozsáhlou reflexi tuzemské judikatury, jež zahrnuje i rozhodnutí poměrně nedávná, která dosud nebyla publikována jinde než na webových stránkách Nejvyššího soudu. Postrádám mezi nimi snad jen novější rozhodnutí, uveřejněné několik týdnů před tím, než diplomantka dokončila rukopis své práce, které podrobně rozebírá otázku (hlavního) účastenství společníka v řízení o vyslovení neplatnosti, resp. určení nicotnosti usnesení valné hromady, jež může přímo zasáhnout do jeho subjektivních práv (viz diplomantčiny závěry na str. 63). Důkladná je diplomantčina práce s poznámkovým aparátém. Na několika místech nicméně diplomantka u děl vytvořených ve spoluautorství neuvádí konkrétního člena autorského kolektivu, který zpracoval pasáž, na niž odkazuje. Viz například v poznámkách pod čarou č. 4, 18 a dalších. V seznamu použitých knižních zdrojů naopak vícekrát cituje právě jen konkrétní pasáž, což takto není nezbytné ani obvyklé a ve výsledku vede k tomu, že jedno knižní dílo se v přehledu opakuje vícekrát. Mezi knižní díla nakonec diplomantka řadí i sborníky odborných statí, z nichž cituje jen konkrétní příspěvek. Ten by ale bylo lépe zahrnout mezi odborné články. Částečným zklamáním je reflexe zahraniční literatury, která čítá jen čtyři zdroje, což pokládám za skromný výsledek, zvláště když právě komparativními pasážemi mohla diplomantka obohatit tuzemskou diskusi o řešení posuzovaných otázek, jak učinila třeba v případě zastřeného rozdělování zisku.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka diplomantčiny analýzy odpovídá požadavkům na diplomovou práci i šíři zvoleného záběru. Práce věrně mapuje stav dosavadního vědění k vymezenému tématu i přetrvávající rozpory v náhledu na stěžejní otázky, které otevírá. Oceňuji, že diplomantka k těmto rozporům zaujímá vlastní postoj. Místy by jej snad mohla jen více odůvodnit a hledat pro něj další argumenty, které v tuzemské diskusi dosud nezazněly. Inspiraci pro ně mohla čerpat v komparaci se zahraničními úpravami. V tomto směru zvláště vyzdvihují její pasáž k zastřenému rozdělování zisku a v ní předestřené informace o řešení, jež nabízí úprava anglická. Myslím, že podobný přístup by prospěl i ostatním částem práce. Vítám, že diplomantka v nezbytné míře zohlednila i návrh novely zákona o obchodních korporacích a pokusila se rovněž o jeho kritické zhodnocení. V úvodním výkladu k protichůdným zájmům společnosti a jejích společníků ve vztahu k rozdělování zisku a jiných vlastních zdrojů naproti tomu postrádám alespoň stručnou reflexi závěrů ekonomické vědy (zvláště v oblasti corporate finance) o optimální rovnováze mezi vlastními a cizími zdroji financování společnosti. Teze o tom, že zájem společnosti nejlépe naplní kumulace vlastních zdrojů, plně nevystihuje finanční a ekonomickou podstatu věci.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce je standardní.

G. Jazyková a stylistická úroveň

Práce je na vysoké slohové i jazykové úrovni. Chyb jsem zaznamenal jen nemnoho. Většinou se týkaly psaní interpunkce, i když vyskytly se i hrubé (na str. 57 např. „pokud vznikne společníkovy povinnost“). Na několika místech práce také diplomantka nesprávně používá pojem „zveřejnění“.

4. Případná další vyjádření k práci

V práci jsem zaznamenal několik dílčích nepřesností či tvrzení, jež by zasluhovala podrobnější rozbor a polemiku. Uvítám, jestliže se k nim diplomantka vyjádří během ústní obhajoby. Z vyjádření diplomantky na str. 10 a 11 usuzuji na její názor, že hlasování pro rozdělení zisku by bylo možno kvalifikovat coby nepřipustné ovlivnění k újmě společnosti a hlasující postihnout odpovědností za způsobenou újmu i sankčním ručením dle § 71 ZOK. Na str. 31 diplomantka bez dalšího uzavírá, že splatnost pevného podílu na zisku zákon upravuje dispozitivně, aniž zmiňuje

nejasnosti, které se k otázce donedávna pojily. Není pravdou, že v případě souzeném Nejvyšším správním soudem, jež diplomantka rozebírá na str. 38, si společnost na výplatu vlastních zdrojů vzala úvěr ve výši stovek miliónů korun. Na str. 53 diplomantka přebírá názor Dr. Eichlerové, podle něhož do doby, než valná hromada rozhodne o rozdělení zisku za předchozí účetní období, nesmí společnost vyplatit zálohy za aktuální účetní období. V několika pozdějších statích, které diplomantka v práci i cituje, byl ale tento názor podroben kritice, v jejímž světle jej lze mít (přínejmenším zčásti) za překonaný. Nesouhlasím s diplomatčíným závěrem na str. 55 o tom, že dozorčí rada by mohla v rámci své kontrolní působnosti zakázat statutárnímu orgánu „rozhodnutí o výplatě záloh“. Mezi způsoby zániku práva na výplatu podílu na zisku jinak než splněním bych neřadil případy, ve kterých společník toto právo postoupí, jak diplomantka tvrdí na str. 64 práce, doplnil bych naopak jiné, které diplomantka nezmiňuje. Mohla by mezi ně spadnout například dodatečná nemožnost plnění? Jaké by měla bilanční důsledky? Jak se v bilanci společnosti projeví promlčení práva na výplatu podílu na zisku? Pravidlo o tom, že zisk i jiné vlastní zdroje společnost rozdělí mezi společníky, má diplomantka na str. 76 za obecně kogentní (s výjimkou výslovně předvídanou v § 34 odst. 1 ZOK). Tento závěr se však neslučuje s jinými částmi práce, v nichž se vyslovuje ve prospěch možnosti, aby zakladatelské právní jednání společníky tohoto práva zcela zbavilo (viz úvahy o přípustnosti podílů i akcií bez podílu na zisku či jiných vlastních zdrojích). Nelze se snad také v soudobých pramenech setkat s názorem, že i podíl na jiných vlastních zdrojích by případně bylo možno v zakladatelském právním jednání přiznat jiným osobám než (aktuálním) společníkům? Jeden takový diplomantka v práci sama cituje. Uvítal bych důvod, pro který diplomantka na str. 77 dovozuje, že položka A.II.2.2. pasiv bilance (oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků) představuje účelově vázaný (nedisponibilní) zdroj. O návrhu novely zákona o obchodních korporacích diplomantka opakovaně pojednává jako o „novele“.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Viz výše dle textu. Uvítám také, jestliže diplomantka během ústní obhajoby doplní informaci o významném rozhodnutí Nejvyššího soudu, uveřejněném na jeho webových stránkách poté, co práci odevzdala, které se dotýká hned několika otázek, jimž se v práci věnovala.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Vzdor uváděným dílčím nedostatkům práci celkově hodnotím jako zdařilé dílo způsobilé obhajoby. Jeho hodnocení ponechávám závislým na průběhu této obhajoby, předběžně nicméně nevyklučuji ani klasifikaci stupněm výborně, případně velmi dobře.

V Praze dne 12. května 2019

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.